

Bruxelles, 11.9.2019.
COM(2019) 412 final

KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

**o sastanku na vrhu o djelovanju u području klime 2019. u organizaciji glavnog tajnika
Ujedinjenih naroda u New Yorku**

Uvod

Klimatske promjene glavni su izazov za našu generaciju, a EU je predvodnik u dogovaranju multilateralnog okvira kako bi se odgovorilo na taj globalni izazov. Diplomacija EU-a odigrala je 2015. ključnu ulogu u sklapanju povijesnoga globalnog Pariškog klimatskog sporazuma. Čak 195 zemalja dogovorilo je jednostavan cilj: budućim naraštajima predati u nasljeđe zdraviji planet te naprednije, modernije i pravednije društvo. Sustavom UN-a prvi su se put osigurali doprinosi svih zemalja za ograničavanje njihovih emisija stakleničkih plinova. Sada sudjeluju svi najveći svjetski emiteri, uključujući Kinu, koja sama uzrokuje više od četvrtine globalnih emisija. Pariškim sporazumom utvrđuje se cilj ograničavanja globalnog porasta prosječne temperature na znatno ispod 2 °C uz zadani cilj od 1,5 °C. Kako bi se stranke pridržavale zadanih ciljeva, u okviru Sporazuma predviđen je i snažan sustav transparentnosti kojim će se pratiti njihov napredak u provedbi doprinosa te kojim će se od stranaka zahtijevati da svakih pet godina postave još ambicioznije ciljeve na temelju najnovijih znanstvenih spoznaja.

EU na unutarnjoj razini djeluje brzo i odlučno u provođenju konkretnih mjera na temelju obveza preuzetih u okviru Pariškog sporazuma. Na početku mandata ove Komisije, prije gotovo 5 godina, predsjednik Juncker je kao jasan prioritet u borbi protiv klimatskih promjena definirao uspostavu otporne europske energetske unije s naprednom klimatskom politikom kako bi se osigurala poštena i pravedna tranzicija na moderno, klimatski neutralno i konkurentno gospodarstvo te istodobno stvorile mogućnosti za nova radna mjesta i održiv rast. Djelovanje u području klime ključno je i za postizanje svih 17 ciljeva održivog razvoja.

Kao rezultat takve politike, EU je trenutačno jedino veliko svjetsko gospodarstvo koje je u svoje zakonodavstvo u potpunosti prenijelo mjere za ispunjavanje obveza iz Pariškog sporazuma te će do 2030. u okviru pripreme za klimatski neutralno gospodarstvo nastojati smanjiti emisije stakleničkih plinova za najmanje 40 %.

Danas EU ima vjerojatno najsveobuhvatniji i najambiciozniji zakonodavni okvir, koji se temelji na njegovu dugogodišnjem demokratskom i uključivom postupku donošenja odluka. Uspješno provodi tranziciju na klimatski neutralno gospodarstvo – od 1990. do 2017. emisije stakleničkih plinova smanjile su se za 23 %, dok je gospodarski rast iznosio 58 %. Kako naši međunarodni partneri jačaju vlastita nastojanja za tranziciju, tako raste interes za model i politike EU-a, što pruža izvrsne prilike za političku suradnju i gospodarsku diplomaciju.

Unatoč promjenama u politici uzrokovanim nacionalnim političkim ciklusima, prije svega u Sjedinjenim Američkim Državama, globalna podrška Pariškom sporazumu i dalje je snažna te ga podržavaju sva najveća svjetska gospodarstva osim jednoga. Unatoč tome, jasno je da se globalna tranzicija potrebna za postizanje ciljeva iz Pariza ne odvija dovoljno brzo. Najnovija znanstvena izvješća, naročito Posebno izvješće Međuvladinog panela o klimatskim promjenama (IPCC)¹ o cilju od 1,5 °C, potvrđuju da prvi krug doprinosa stranaka Pariškom sporazumu nije dovoljan za postizanje njegovih ciljeva. Zbog takvih kretanja raste zabrinutost javnosti te građani pozivaju na ambicioznije i odlučnije djelovanje u području

¹ Posebno izvješće Međuvladinog panela o klimatskim promjenama za 2018. o globalnom zatopljenju od 1,5 °C iznad predindustrijskih razina i o povezanim načinima smanjenja emisija stakleničkih plinova na svjetskoj razini, u kontekstu jačanja globalnog odgovora na prijetnju klimatskih promjena, održivog razvoja i rada na iskorjenjivanju siromaštva.

klimatskih promjena, što je potvrđeno nedavnim europskim izborima i istraživanjem Eurobarometra o klimatskim promjenama².

U tom kontekstu glavni tajnik Ujedinjenih naroda António Guterres organizira sastanak na vrhu o djelovanju u području klime u New Yorku 23. rujna 2019., dan prije otvaranja Opće skupštine UN-a. Nakon tog će se sastanka 24. i 25. rujna održati sastanak na vrhu UN-a o ciljevima održivog razvoja.

Cilj je sastanka na vrhu o djelovanju u području klime potaknuti ambicioznije mjere i ubrzati provedbu Pariškog sporazuma. Cilj sastanka na vrhu je naročito potaknuti stranke da njihovi postojeći doprinosi za smanjenje emisija budu još ambiciozniji te da pravodobno podnesu dugoročne strategije za sastanak Konferencije stranaka (Pariškog sporazuma) krajem 2020. Sastanak na vrhu bit će važna prilika za čelnike država i vlada da predstave svoje planove za dosadašnje povećanje ambicija i napretka, kao i za tijela vlasti na podnacionalnoj razini, poduzeća, javne i privatne financijske ustanove, uz civilno društvo, da pošalju snažne tržišne i političke signale i daju zamah u „utrci prema vrhu”. Glavni tajnik Ujedinjenih naroda Guterres pozvao je na sastanak na vrhu sve čelnike država i vlada te istodobno naglasio: „Prijeđimo s riječi na djela!”.

Europska unija odlučna je ubrzano postići klimatske ciljeve

EU i države članice, u skladu sa svojom predanošću multilateralnom djelovanju temeljenom na znanosti, aktivno se pripremaju da do 2020. dogovore i priopće dugoročnu strategiju EU-a s ciljem postizanja klimatske neutralnosti do 2050. Očekuje da će do 2020. sve vlade koje sudjeluju u Pariškom sporazumu predstaviti takve strategije. U pripremi dugoročne strategije EU-a te kako bi se svim državama članicama EU-a omogućilo da analiziraju i internaliziraju viziju, Europska komisija odgovorila je već u studenome 2018. na zahtjev Europskog vijeća komunikacijom „Čist planet za sve”³. Protekle godine to je bilo predmet temeljite demokratske rasprave na europskoj, nacionalnoj i lokalnoj razini. Uz razinu EU-a, države članice EU-a obvezne su izraditi i svoje nacionalne dugoročne strategije u skladu s Uredbom o upravljanju energetsom unijom.

Velika većina država članica EU-a već je podržala cilj EU-a za klimatsku neutralnost do 2050.⁴ te se provode daljnje rasprave s ciljem postizanja konsenzusa tijekom sljedećih nekoliko mjeseci. Europsko vijeće pozvalo je Vijeće i Komisiju da unaprijede rad na uvjetima, poticajima i odgovarajućem okviru koji će se uspostaviti kako bi se osigurala tranzicija na klimatski neutralan EU. Europsko vijeće dovršit će svoje smjernice do kraja godine kako bi početkom 2020. podnijelo dugoročnu strategiju EU-a Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih naroda o promjeni klime (UNFCCC). Također je pozvalo Europsku investicijsku banku da pojača svoje aktivnosti potpore djelovanju u području klime. Europski parlament, Gospodarski i socijalni odbor i Odbor regija već su podržali cilj klimatske neutralnosti do 2050.

² Posebno izvješće Eurobarometra 490 „Klimatske promjene”.

³ 28. studenoga 2018. – COM(2018) 773 – Čist planet za sve – Europska strateška dugoročna vizija za prosperitetno, moderno, konkurentno i klimatski neutralno gospodarstvo.

⁴ EUCO 9/19 Zaključci Europskog vijeća od 20. lipnja 2019.

Klimatska neutralnost do 2050., cilj ambiciozniji od onog propisanog posebnim izvješćem IPCC-a o cilju od 1.5°, predstavlja izazov za EU u pogledu ulaganja i modernizacije, kao i veliku priliku da se uspostavi konkurentna prednost kao „pionira”, otvore nova radna mjesta i poveća životni standard stanovništva. Manje ambiciozan plan značio bi odricanje od naših dugotrajnih globalnih klimatskih ambicija i propuštanje gospodarskih prilika za EU.

Proračun Europske unije u središtu je ostvarivanja naših klimatskih ambicija. Trenutačno se pregovara o proračunu EU-a od više od 1 bilijuna EUR, koji je Europska komisija predložila za razdoblje od 2021. do 2027.⁵ Europska komisija predložila je da najmanje 25 % rashoda EU-a bude namijenjeno aktivnostima ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe njima, uključujući proračun Europske unije za međunarodnu i razvojnu suradnju. Stoga će se budućim proračunom potaknuti klimatski prihvatljive mjere u svim područjima politike te će on biti podložan provjerama kako bi se osiguralo da se ne financiraju ulaganja koja nisu u skladu s tranzicijom na klimatsku neutralnost. Obzor Europa promijenit će smjer u području europskih istraživanja i inovacija, pri čemu će u središtu pozornosti biti djelovanje u području klime. InvestEU, Instrument za povezivanje Europe, svi naši kohezijski fondovi i fondovi EU-a za ruralni razvoj bit će dostupni za poticanje infrastrukturnih i produktivnih ulaganja koja su nam potrebna u svim dijelovima EU-a.

Predstojećim postupkom temeljite modernizacije bit će potrebno dobro upravljati kako bi se osigurala pravedna i društveno prihvatljiva tranzicija za sve u duhu uključivosti i solidarnosti. I EU i države članice moraju od samog početka uzeti u obzir društvene posljedice te provoditi sve relevantne politike kako bi ublažile problem. Proračun EU-a, politika zapošljavanja te socijalna i kohezijska politika mogu utjecati na smanjenje gospodarskih, društvenih i teritorijalnih razlika u Uniji. Postojeće regionalne inicijative koje je pokrenula Junckerova Komisija, kao što su platforma i pilot-projekti u regijama u tranziciji s velikom potrošnjom ugljena i visokim emisijama ugljika, korak su u tom smjeru. U pripremi su nove inicijative za sveobuhvatno rješavanje pitanja socijalnih i gospodarskih troškova modernizacije temeljene na klimatskim politikama, kao što je Fond za pravednu tranziciju. Potpunom provedbom Akcijskog plana za kružno gospodarstvo⁶ doprinosi se nastojanjima EU-a u razvoju klimatski neutralnoga gospodarstva koje obuhvaća učinkovitost resursa i konkurentnost⁷. Ključno je i osigurati potpunu dosljednost i međusobnu potporu u svim relevantnim područjima politike, kao što su kvaliteta zraka i biološka raznolikost. Klimatska politika i politika u području okoliša moraju biti usko povezane.

Ključno je i da se privatni sektor uskladi s tom vizijom te da tijela vlasti postignu napredak u pogledu poticajnog okvira kojim se privatnom sektoru omogućuje da ulaže u klimatski neutralno gospodarstvo diljem svijeta. Europska unija skupom mjera održivog financiranja koje se uvode u uniju tržišta kapitala Europske unije predvodi i međunarodna nastojanja za preusmjeravanje tokova kapitala prema našim klimatskim ciljevima i upravljanje financijskim rizicima koji proizlaze iz klimatskih promjena. Nadalje, Europska unija zajedno s drugim partnerima priprema inicijativu koja će se pokrenuti na tjednu UN-a posvećenom klimi u New Yorku, pod nazivom „Međunarodna platforma za održivo financiranje”,

⁵ Prijedlog Komisije o višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje 2021. – 2027.

⁶ Komunikacija Europske komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Zatvaranje kruga – akcijski plan EU-a za kružno gospodarstvo”, COM(2015) 614.

⁷ Izvješće Europske komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o provedbi akcijskog plana za kružno gospodarstvo, COM(2019) 190.

namijenjenu koordinaciji instrumenata regulatorne politike za tržišta kapitala. Cilj je platforme razmjena najboljih praksi i povezivanje različitih inicijativa o ekološki održivom financiranju i ulaganjima, uključujući zelene taksonomije, objave, norme (npr. zelene obveznice), oznake i referentne vrijednosti.

Europska unija vjeruje da je izgradnja takvih dosljednih međunarodnih strategija s partnerima poput skupine G20 najbolji način poticanja ulaganja na razini potrebnoj za najvažniju gospodarsku tranziciju našeg vremena i usklađivanja tokova kapitala s ciljevima Pariškog sporazuma. EU i njegove države članice postavili su Pariški sporazum i ciljeve održivog razvoja u središte svojeg vanjskog djelovanja. Isto tako, niz pravno obvezujućih sporazuma EU-a o trgovini i suradnji i dalje će uključivati čvrste odredbe za promicanje djelovanja u području klime i provedbu Pariškog sporazuma.

Europska unija nastavlja ostvarivati ciljeve

Poruka Europske unije na sastanku na vrhu o klimi bit će više od samog postavljanja ambicioznih ciljeva; naglasit će se i čvrsta i sveobuhvatna provedba. Europska unija već je premašila svoj cilj smanjenja emisija stakleničkih plinova za 2020. i dovršila svoj jedinstveni obvezujući zakonodavni okvir koji će nam omogućiti da premašimo svoj klimatski cilj za 2030., uključujući mehanizam za upravljanje, praćenje i provjeru.

EU je po prvi put pružio i okvir za upravljanje energetske unijom, u kojem države članice moraju izraditi integrirane nacionalne energetske i klimatske planove za razdoblje od 2021. do 2030. kako bi pokazale na koji način mogu ostvariti ciljeve za 2030. Uredbom o upravljanju osigurava se transparentnost opsežnim savjetovanjem o nacionalnim planovima te povećana suradnja među državama članicama radi postizanja ciljeva energetske unije. Ocijenjeni su prvi nacrti planova u kojima se utvrđuju područja za poboljšanje kako bi se osiguralo postizanje ciljeva za 2030. i dugoročno ostalo na putu prema klimatskoj neutralnosti. Procjenjuje se da će mjere, nakon što budu u potpunosti provedene, omogućiti Europskoj uniji da do 2030. smanji svoje emisije stakleničkih plinova za približno 45 % (u odnosu na razine iz 1990.), što je više od cilja Europske unije kako je naveden u nacionalno utvrđenom doprinosu Europske unije za smanjenje emisija za najmanje 40 % do 2030.

Istodobno, u Strategiji Europske unije za prilagodbu klimatskim promjenama⁸ od 2013. potiču se nacionalne, regionalne i lokalne mjere prilagodbe kako bi Europa postala otpornija na klimatske promjene. Pouke koje smo naučili povećanjem otpornosti na učinke klimatskih promjena, kao što su prilagodba infrastrukture i ulaganja klimatskim promjenama, sinergije sa smanjenjem rizika od katastrofa, uključujući putem programa RescEU⁹, šira primjena zelenih rješenja za gradove te inovativna uporaba prostornih podataka, također će pomoći našim međunarodnim partnerima da poboljšaju vlastitu otpornost. Osim toga, Europska komisija pominje će razmotriti kako klimatski rizici mogu utjecati na financijsku stabilnost ili socijalnu koheziju.

⁸ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Strategija EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama”, COM(2013) 216 final.

⁹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću i Odboru regija „Jačanje upravljanja katastrofama u EU-u: rescEU, solidarnost uz odgovornost” COM(2017) 773 final

Nadalje, prema najnovijim znanstvenim spoznajama IPCC-a i Međuvladine znanstveno-političke platforme za biološku raznolikost i usluge ekosustava, nema trajnih rješenja za klimatske promjene bez pridavanja veće pozornosti prirodnim rješenjima, uključujući zdrave i otporne šume. U tom pogledu Europska unija surađuje i s partnerskim zemljama na jačanju mjera za rješavanje pitanja krčenja i propadanja šuma u skladu s nedavnom Komunikacijom¹⁰ Europske komisije o tom pitanju. Osim toga, IPCC trenutačno dovršava svoje izvješće o oceanima i kriosferi.

Za Europsku uniju to predstavlja ulaganje u naše blagostanje te u pripremu za održivo, klimatski neutralno i kružno gospodarstvo.

Europska unija kao najveći donator financijskih sredstava u području klime

Svjestan da njegove emisije čine tek oko 9 % ukupnog svjetskog udjela, EU će pojačati aktivnosti informiranja te financijsku i tehničku suradnju sa svim partnerskim zemljama. Nacionalno utvrđeni doprinosi bit će temelj naše potpore. EU predvodi globalnu energetske tranziciju prema uključivom, pravednom i klimatski neutralnom globalnom gospodarstvu za sve.

Suradnja s međunarodnim partnerima i razmjena iskustava kako bi se nadahnulo globalno djelovanje u području klime jest te će i dalje biti prioritet, a mi služimo kao primjer za to. Europska unija i dalje je vodeći svjetski donator razvojne pomoći: iznosom od 74,4 milijarde EUR 2018., uz sve veću integraciju djelovanja u području klime, jača se naša potpora provedbi nacionalno utvrđenih doprinosa partnerskih zemalja gospodarskom pomoći, izgradnjom kapaciteta, snažnim zagovaranjem i vodstvom u multilateralnim pregovorima.

Klimatske promjene nerazmjerno utječu na najranjivije zemlje. Europska unija najveći je svjetski donator financijskih sredstava u području klime. Doprinos EU-a i njegovih država članica, koji osiguravaju više od 40 % javnih financijskih sredstava u području klime u svijetu, više se nego udvostručio od 2013. te premašuje iznos od 20 milijardi EUR godišnje¹¹. I u tom području pristup EU-a globalnom djelovanju u području klime, među ostalim putem Europske investicijske banke i povećanim financiranjem djelovanja u području klime iz sljedećeg proračuna, neće obuhvatiti samo javni sektor, nego i nove inicijative za poticanje i umnožavanje ulaganja privatnog sektora.

Plan za vanjska ulaganja Europske unije pojačat će se predloženim „Europskim fondom za održivi razvoj plus” s kapacitetom od 60 milijardi EUR za mobiliziranje održivih ulaganja za provedbu Programa održivog razvoja do 2030. i Pariškog klimatskog sporazuma.

Zaključak i budući koraci

Europska unija predana je osiguravanju uspjeha sastanka na vrhu o djelovanju u području klime 2019. Vjerujemo da rezultati našeg djelovanja u području klime, naša uključiva

¹⁰ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Pojačanje djelovanja EU-a za zaštitu i obnovu svjetskih šuma”, COM/2019/352 final.

¹¹ 2018/11/06/2018-ecofin-climate-finance-conclusions.

vijećanja o planu za ostvarivanje, a ne samo postavljanje cilja klimatske neutralnosti do 2050., naša odlučnost u provedbi klimatskih obveza, već sadržani u obvezujućem europskom zakonodavstvu, zajedno čine snažan plan za sastanak na vrhu u rujnu.

Predsjednik Europskog vijeća Donald Tusk predstavljat će Europsku uniju u skupini čelnika u okviru sastanka na vrhu o djelovanju u području klime. Koordinacija poruka sa sastanka na vrhu između država članica i institucija EU-a, kao i iznimno visoka zastupljenost čelnika EU-a na sastanku na vrhu, omogućit će EU-u da na sveobuhvatan i dosljedan način prenese europsku priču o ambicijama, djelovanju, jedinstvu i odlučnosti, istodobno priznajući bogatstvo pristupa koje primjenjuju pojedine države članice.

Sažetak predsjednika obuhvatit će inicijative i obveze predstavljene na sastanku na vrhu o djelovanju u području klime. Uspostavit će se dodatni mehanizmi za praćenje napretka, osiguravanje odgovornosti i olakšavanje provedbe prijedloga sa sastanka na vrhu. To će se provoditi u okviru sustava Ujedinjenih naroda, uključujući UNFCCC.

Sve to čini čvrst temelj za još veće klimatske ambicije EU-a. Nakon nedavnih izbora za Europski parlament i osnivanja nove Europske komisije, EU će nastaviti s domaćom raspravom o tome kako dodatno povećati ambicije i ostvariti postavljene ciljeve, pri čemu se ne smije zapostaviti nijednu osobu ni regiju. Očekujemo da ćemo nastaviti poduzimati daljnje odvažne i ambiciozne mjere na temelju dosadašnjih znatnih postignuća.

Klimatska politika istaknuta je i u političkim smjernicama novoizabrane predsjednice Komisije Ursule von der Leyen kao dio prijedloga za europski zeleni plan, čiji je cilj učiniti EU prvim svjetskim klimatski neutralnim kontinentom¹². Trostruki cilj koji se sastoji od 1. utvrđivanja dugoročnog cilja klimatske neutralnosti do 2050. u obvezujućem zakonodavstvu, 2. povećanja klimatskih ambicija u kratkoročnom do srednjoročnom razdoblju, u sinergiji s očuvanjem prirodnog okoliša u Europi i 3. jačanja međunarodnih mjera za poticanje trećih zemalja na veće ambicije u borbi protiv klimatskih promjena, bit će ključan prioritet nove Komisije.

¹² Političke smjernice za sljedeću Komisiju (2019. – 2024.) – „Ambicioznija Unija: Moj plan za Europu” – 16. srpnja 2019.: https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_hr.pdf